

Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu poprzez wykorzystanie potencjału małej retencji i środowiska przyrodniczego w skali lokalnej i regionalnej

Konferencja Poznań 7.11.2019

Projekt pn. „Współdziałanie środowisk na rzecz adaptacyjności do zmian klimatycznych poprzez małą retencję i ochronę bioróżnorodności” współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Dobre praktyki odtwarzania zielonej infrastruktury w skali lokalnej

---

Kornelia Kniota
Zespół Parków Krajobrazowych
Województwa Wielkopolskiego

Wyzwania...

Gdzie sadzić?

Za co sadzić?

Z kim sadzić?

Co sadzić?

Kiedy sadzić?

Jak sadzić?

Jak pielęgnować?

Jak utrzymać?

Planowanie nowych zadrzewień

Plany sadzenia nowych oraz odtwarzania i uzupełniania zadrzewień powinny opierać się na inwentaryzacji istniejących zasobów przyrodniczych i na analizie potrzeb zadrzewieniowych.

Ponieważ cechy zadrzewień oraz ich usytuowanie powinno wynikać z funkcji, jakie mają spełniać, konieczne jest precyzyjne określenie potrzeb zadrzewieniowych w danym miejscu.

Planując zadrzewienia powinniśmy korzystać z mapy ewidencyjnej oraz z ortofotomapy.

Podczas wizji terenowej należy zweryfikować dane zawarte na mapie i zebrać jak najwięcej informacji dotyczących istniejącej zieleni wysokiej, szlakach komunikacyjnych, istniejących formach zagospodarowania a także o podstawowej roli, jaką mają pełnić planowane nasadzenia. Wskazane jest sporządzenie dokumentacji fotograficznej.

Gdzie sadzić?

Wybór miejsca do wykonania nasadzeń jest sprawą niezwykle istotną. Zła decyzja w tej kwestii może zaowocować porażką całego przedsięwzięcia. Czym się kierować planując tworzenie nowego nasadzenia?

- doświadczeniem i znajomością terenu,
- uwarunkowaniami lokalnymi (siedlisko, okoliczna infrastruktura),
- przychylnością sąsiadów,
- formą własności terenu,
- wskazówkami właścicieli gruntów.

Kompromis między potrzebami a możliwościami!

Za co sadyć?

Środki pozyskane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Środki Samorządu Województwa Wielkopolskiego

Środki Wojewody Wielkopolskiego

W ramach projektów współfinansowanych przez NGO

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

WFOŚiGW
POZNAŃ

Co sadzić?

- rodzime gatunki drzew i krzewów o wymaganiach dostosowanych do wybranego przez nas miejsca na założenie przyszłego zadrzewienia,
- drzewa owocowe (wysokopienne; stare odmiany)

Co sadzić?

Gdy to jest tylko możliwe, należy sadzić gatunki drzew osiągających duże rozmiary w ich naturalnym pokroju. W przepisach nie ma jednoznacznie określonych minimalnych odległości sadzenia drzew od budynków czy granic działek. Należy się zatem kierować przede wszystkim zdrowym rozsądkiem oraz wiedzą o przyszłych wymiarach sadzonych drzew.

Drzewa powinny być sadzone w takiej odległości od krawędzi działki, która nie spowoduje uciążliwości lub zagrożenia dla właściciela sąsiedniej działki.

Co sadzić?

W przypadku projektowania nowych nasadzeń wzdłuż dróg nadrzędną zasadą jest zachowanie bezpieczeństwa i wygody użytkowników. Według przepisów minimalna odległość drzewa od krawędzi jezdni wynosi 3 m (przepis ten nie odnosi się do istniejących alei, w tym także do nasadzeń je uzupełniających). Tworząc aleję lub szpaler, drzewa zazwyczaj sadi się co 8-10 m. W przypadku drzew o małych docelowych rozmiarach odległości między nimi mogą być nieco mniejsze. Tworząc aleje w krajobrazie otwartym należy stosować gatunki rodzime.

Co sadzić?

W przypadku tworzenia alei śródpolnych konieczne jest uwzględnienie gabarytów nowoczesnego sprzętu rolniczego. Czasem, gdy nie ma miejsca na aleję, można posadzić szpaler drzew po jednej stronie drogi. Przy wyborze gatunków warto wziąć pod uwagę historię danego miejsca, a także lokalne tradycje. Szczególnie polecane są gatunki miododajne – lipy, wierzby, a także drzewa owocowe. Kiedyś powszechnie sadzone na miedzach, dziś coraz rzadziej spotykane grusze i jabłonie są źródłem pokarmu dla wielu zwierząt, stanowią też istotny element tradycyjnego polskiego krajobrazu.

Co sadzić?

Dobór gatunków drzew i krzewów do tworzenia zadrzewień powinien być dostosowany do warunków klimatycznych i siedliskowych danego obszaru oraz funkcji, jakie mają pełnić. Wybierajmy przede wszystkim gatunki rodzime. Należy unikać sadzenia m.in. robinii akacjowej, dębu czerwonego, klonu jesionolistnego, róży pomarszczonej i czeremchy amerykańskiej.

Zadrzewienie wzdłuż drogi lub między, na glebach suchych i piaszczystych

Brzoza brodawkowata

Róża dzika

Jarząb pospolity (jarzębina)

Brzoza brodawkowata

Szklak pospolity

Jarząb pospolity (jarzębina)

Róża dzika

Brzoza brodawkowata

Jarząb pospolity (jarzębina)

Bez koralowy

Sosna zwyczajna

Bez koralowy

Jarząb pospolity (jarzębina)

Róża dzika

Grusza pospolita (polna)

Szklak pospolity

Grusza pospolita (polna)

Róża dzika

Lipa drobnolistna

Grab pospolity

Grab pospolity

Róża dzika

Lipa drobnolistna

Szklak pospolity

Wierzba iwa

Zadrzewienie wzdłuż drogi lub między, na glebach ciężkich, średnio wilgotnych

Brzoza brodawkowata

Jarząb pospolity (jarzębina)

Bez czarny

Grusza pospolita (polna)

Dereń świdwa

Czereśnia ptasia

Lipa szerokolistna

Jabłoń dzika

Klon jawor

Dereń właściwy

Jesion wyniosły

Topola biała

Klon zwyczajny

Glóg jednoszyjkowy

Dąb szypułkowy

Śliwa tarnina

Klon polny

Róża dzika

Wiąz szypułkowy

Wierzba biała

Jak sadzić?

Sadzonki drzew powinny być co najmniej dwukrotnie szkółkowane (czyli przesadzone w trakcie przygotowywania materiału sadzeniowego w celu wytworzenia silniejszego systemu korzeniowego). Drzewa należy sadzić wczesną jesienią w dołach dostosowanych do bryły korzeniowej.

Powierzchnię gruntu przy każdym posadzonej drzewie należy uformować w kształcie miski o spadku w stronę pnia drzewa, tak aby gromadziła ona wodę opadową w obrębie systemu korzeniowego.

Powierzchnię miski można wyściółkować, dzięki czemu utrudniony zostanie rozwój roślin zielnych.

Jak sadzić?

Wszystkie drzewa należy natychmiast po posadzeniu obficie podlać (co najmniej 20 l wody). Pień przewiązuje się za pomocą szerokiej taśmy materiałowej (np. tapicerskiej) do dwóch palików, które powinny być wbite w taki sposób aby nie uszkodzić korzeni sadzonej rośliny. Pień sadzonek należy zabezpieczyć osłonką zabezpieczającą przeciw zgryzaniu przez zwierzęta.

Pielęgnacja

Sadzonki przez pierwsze 3 lata należy podlewać w czasie suszy oraz kontrolować ich rozwój, przycinając odrosty korzeniowe lub wadliwe gałęzie.

Efekty działań

Od 2009 roku w wielkopolskich parkach krajobrazowych posadzono łącznie około **16 tysięcy** drzew i krzewów we współpracy z:

- samorządami, m.in.: Gminą Pobiedziska, Łubowo, Kiszkowo, Kłecko, Czempiń, Kościan, Śrem, Łądek, Skulsk, Sieraków, Żerków, Miłosław, Nowe Miasto, Kostrzyn, Piaski, Powiatem Gostyńskim...

- zarządcami terenu, m.in.: Majątkiem Rogalin, Top Farms Wielkopolska, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Zarządem Dróg Powiatowych w Poznaniu i Śremie

Efekty działań

Efekty działań

Wyzwania

Wyzwania

---

fot. A. Golis

Dziękuję za uwagę

Autorzy zdjęć:

M. Białek, A. Golis, K. Kniota, P. Śliwa